

СПЛАТА СУДОВОГО ЗБОРУ ФІЗИЧНИМИ ТА ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ

Судовий збір — це обов'язковий платіж, який справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, а також за видачу судами документів.

Правові засади справляння судового збору, платники, об'єкти і розміри ставок судового збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення судового збору визначаються Законом України «Про судовий збір» від 8 липня 2011 р. № 3674-VI (далі — Закон) [1].

Цей закон був, безумовно, потрібний, адже до цього часу існувала незрозуміла система сплати при подачі позову і державного мита і збору на інформаційно-технічне забезпечення судового розгляду. Можна відмітити, що Закон складено досить продумано і влада цим законом фактично дещо обмежила доступ деяких верств населення до правосуддя.

Проте 1 вересня 2015 року набули чинності зміни до Закону. Одна з основних цілей нововведень — необхідність збільшення надходжень до державного бюджету, що знайшло своє відображення в підвищенні відповідних ставок.

На цей час в судовій практиці немає однастайної позиції стосовно застосування останньої редакції Закону України «Про судовий збір». В умовах введення новацій необхідно зупинитися на окремих спірних і потенційно проблемних положеннях закону, які підлягають удосконаленню.

По-перше, оновленим Законом збільшено ставки судового збору за подання процесуальних документів щодо різноманітного перегляду (апеляційного, касаційного, Верховним Судом України, у зв'язку з нововиявленими обставинами) судових рішень. При цьому ставки судового збору уніфіковані в цивільному, господарському та адміністративному процесі.

Вбачається, що таке положення Закону дещо обмежує можливості осіб, які беруть участь у справі, в реалізації права на оскарження судового рішення.

По-друге, оновленим Законом збільшено ставки судового збору за подачу позовних заяв до суду. При цьому для юридичних осіб встановлено лише мінімальний розмір судового збору, максимальний же розмір взагалі відсутній, що в умовах повального неповернення банківських кредитних боргів громадянами змушує банки витрачати досить великі суми на оплату звернення до суду.

Фізичні особи, якщо й не зазнали суттєвого грошового навантаження, проте кількість категорій пільговиків щодо сплати судового збору серед них значно зменшилась.

Навіть поверхневий економічний аналіз цієї ситуації дає привід вести мову про те, що кількісне зменшення випадків звернення до суду нівелює збільшення надходжень до державного бюджету за рахунок підвищення ставок судового збору, що і є ціллю нововведень в Закон.

По-третє, деякі положення оновленого Закону суперечать положенням процесуальних Кодексів.

Так, ч. 9 ст. 183-5 КАС України [2] передбачено звернення до адміністративного суду з позовом про видворення іноземців та осіб без громадянства без сплати судового збору. Проте в оновленому Законі відсутнє посилання на цей випадок в переліку випадків, коли судовий збір не справляється, чи в переліку пільговиків щодо сплати судового збору.

Аналогічна ситуація складається і з випадками подачі адміністративного позову на постанови у випадку притягнення до адміністративної відповідальності.

Отже, деякі положення оновленого Закону взагалі не є здійсненими, у зв'язку з чим деякі з них вимагають змін, до внесення яких, при виникненні суперечностей між окремими нормами, слід користуватися загальноновизнаними правилами тлумачення.

Таким чином, наявність законодавчих недоліків в процедурі сплати судового збору фізичними та юридичними особами дає підстави для застосування судами вищих інстанцій роз'яснювальних процедур по застосуванню положень Закону України «Про судовий збір» від 8 липня 2011 р. № 3674-VI у новій редакції.

Література

1. Про судовий збір [Електронний ресурс] : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI станом на 26.09.2015 р. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3674-17> — Назва з екрана.
2. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс] : Закон України від 06.07.2005 р. із змін., внес. згідно із Законами України : станом на 01.09.2015 р. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> — Назва з екрана.